

כי תבאו (183)

עני ועשיר!

וְשָׁמַתָּ בְּטָנָא (כו, ב)

במסכת ביכורים (פרק ג, מ"ח) מבואר שהעשירים היו מביאים בקלות של כסף ומחזירים להם את הקלתות, ואילו העניים היו מביאים בכלי נצרים ולא החזירו להם את הסלים אלא נשארו בידי הכהנים ועל זה אמרו בגמרא (ב"ק צב:), היינו דאמרי אינשי "בתר עניא אזלא עניותא". ותמוה למה לקחו מן העניים אף הסל הקטן של נצרים שלפעמים הכלי ביד העני חשוב יותר מכלי הכסף של העשיר. יש לומר, כתוב (בפסוק טז) "וְשָׁמַתָּ וְעָשִׂיתָ אוֹתָם", ופירש רש"י ז"ל, בת קול מברכתו, הבאת ביכורים היום, תשנה לשנה הבאה, ולכן לעשירים מחזירים את כליהם כדי שיביאו בכלים הללו גם בשנה הבאה, מה שאין כן העני לוקחים ממנו הכלים של נצרים, ואומרים לו, תזכה לשנה הבאה להביא בכלי כסף וזהו.

להתענות באהבתך בשם "המהרי"ד מבלעזא

וְלָקַחְתָּ מֵרֵאשִׁית כָּל פְּרֵי הָאָדָמָה (כו, ב)

פרשת ביכורים ופרשת וידוי מעשרות נסמכה לפרשת עמלק, ואף הפרשה מתחילה בלשון 'והיה' מחוברת לפרשת הקודמת בו' החיבור מבאר באזנים לתורה כי מלחמת עמלק היתה ברפידים התחנה האחרונה לפני הר סיני, למנוע את ישראל מקבלת התורה, והיא המלחמה הנצחית בין יעקב לעשו, וכאשר יעקב אבינו היה בדרכו לארץ ישראל בא שרו של עשו ונלחם בו, ולא יכל לו רק "ויגע בכף וירכו" וביארו בזה"ק שפגע בתמכין דאורייתא במחזיקי התורה, וגרם בכך שיתרפו בהחזקת התורה, ואם אין קמח אין תורה. ולפי שמחיית עמלק בשלמות תהיה רק לעתיד לבוא ע"י הקב"ה, ציוה אותנו כי לעת עתה אנו נלחם עמו ונשתדל למחות את שמו וזכרו, והשפעתו הרעה עלינו, ושלא נשכח מלחמה זו לכן נסמכה פרשת ביכורים ופרשת וידוי מעשרות הבאים להחזקת התורה בישראל, שהרי הם נתונים לכהנים ולויים, שעליהם נאמר "וירכו משפטיך ליעקב ותורתך לישראל", "ובערתי הקודש מן הבית" זה מעשר שני המיועד לאכילה בירושלים, "למען תלמד ליראה את ה' אלוקיך", וע"י לימוד התורה תמחה את זכר עמלק. וזה שאנו מצווים לומר בוידוי מעשרות "לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי", כאשר צויתני במחיית עמלק "לא תשכח"

ספר "יגדיל תורה"

ההכרח בהתחדשות

וַיִּדְבֹּר מִשֶּׁה וְהַפְּתָנִים הַלְוִיִּם אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הִסְפַּת וְשָׁמַע יִשְׂרָאֵל הַיּוֹם הַזֶּה נְהִייתָ לְעַם לֹה' אֱלֹדִיקָה (כו, ט)
בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית (רש"י)

בידי כלל ישראל ניתן פה המפתח להצלחה, ההתחדשות. הקב"ה ברא את עולמו שהאדם שואף תמיד להתחדש ואילו כשהוא מתיישן לא נושאת עבודתו פרי, צא וראה איך אומות העולם לוקחים טבע זה ומחליפים שיטות ואידיאלים שוא חדשים לבקרים, וכל שיטה מפציעה מפנה מקום לרעיונות החדשים שאנשים בודים מליבם כמו שכתב בפסוק (לקמן לב. יז) "....וְהָיָה מִקֶּרֶב בָּאוּ לֹא שְׂעָרוֹם אֲבֹתֵיכֶם", לעומת זאת דתנו הקדושה אלפי שנים סובבת היא סביב אותה תורה ואותם מצוות בלי לאבד את חנינה בעיני ישראל, זה מה שכתוב ברש"י: בכל יום יהיו בעיניך כאילו היום באת עמו בברית וכן דרשו חז"ל על הפסוק (שמות יט. א) "ביום הזה באו מדבר סיני" פרש"י שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנו. צריך תמיד להתחדש ולא לעשות את התורה מלומדה, אלא לחוש ולצייר שהיום נכנסת בברית לקיים את התורה והמצוות.

ספר "לחתך עליין"

אין לברוח מדבר טוב

וּבָאוּ עֲלֶיךָ כָּל הַפְּרָכּוֹת הָאֵלֶּה וְהִשְׁיֵגְךָ (כח, ב)

פעמים רבות יש אדם שבורח מפני דבר שבעצם הוא לטובתו, כי איננו יודע ואיננו רואה את הטובה העשויה לצמוח לו ממנו, לפיכך אמרה תורה: "וְהִשְׁיֵגְךָ", הברכות ידלקו אחריו, וישגיגך, ואף אם תברח מפניהן. כיוצא בזה ביקש דוד המלך: "אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי" (תהלים כד, ו) ירדפוני נא הטוב והחסד גם כאשר לא אדע כי טוב וחסד הם ואברח מפניהם.

מענה של תורה בשם "שער בת רבים"

ברכת פרי בטן הוקדמה לברכת הממון

פְּרוּת פְּרִי בִטָּנָה וּפְרִי אֲדָמָתָהּ וּפְרִי בְהֶמְתָּהּ שֶׁגֵּר אֶלְפִיד וְעִשְׂתָּרוֹת צֶאֱנָה. פְּרוּת טָנָאָה וּמִשְׁאֲרָתָהּ (כח, ד, ה)

בברכות, הוזכרה קודם הברכה בילדים ולאחר מכן ברכת הפרנסה, לעומת זאת בקללה אומרת התורה "אָרוּר טָנָאָה וּמִשְׁאֲרָתָהּ. אָרוּר פְּרִי בִטָּנָה וּפְרִי אֲדָמָתָהּ" (כח, יז, יח) קודם קללת הממון ורק אחר כך קללת פרי הבטן, הבנים. כך יש לפרש: כאשר זוכה אדם לעשירות, ילדיו בסכנה גדולה, עלולות להתעורר בעיות שונות בגידולם ובחינוכם הטהור, לכן הקדים הקב"ה את הברכה לפרי בטן, ורק בהמשך, אחרי שהילדים יגדלו וילכו לשיבות, תגיע ברכת "טָנָאָה וּמִשְׁאֲרָתָהּ", ה' יעזור ותהיה עשיר. אולם כשמדבר על הקללה, כאן אומר הקב"ה לא רק שתהיה עני, אלא גם ילדיו לא יהיו מבורכים, חלילה!

ומתוך האור בשם ה"חתם סופר"

כל הקללות יהפכו לברכות

שׁוֹרֵף טְבוּחַ לְעֵינֶיךָ וכו'... (כח, לא)

ידוע שכל הקללות יהפכו לברכות אם נשמע בקול ה'. כיצד יתכן לפרש פסוק זה על דרך הברכה? החיד"א בספרו "נחל קדומים" מיישב זאת באופן נפלא: דהנה יש דוגמא של קללה שאם תקרא את הקללה הפוך כפשוטו, כולה ברכה, דבפסוק נאמר כך: "שׁוֹרֵף טְבוּחַ לְעֵינֶיךָ וְלֹא תֹאכַל מִמֶּנּוּ חֶמְדָּךָ גִּזּוּל מִלְּפָנֶיךָ וְלֹא יָשׁוּב לָךְ צֶאֱנָךְ נִתְּנוֹת לְאִיבֶיךָ וְאֵין לָךְ מוֹשִׁיעַ", אומר החיד"א אם תקרא אותה הפוך כולה היא ברכה, והיינו: מושיע לך, ואין לאויבך נתונות, צאנך לך ישוב, ולא מלפניך גזול חמורך, ממנו תאכל, ולא לעיניך טבוח שורך (ממנו תאכל קאי על השור ולא על החמור כמובן). וממשיך החיד"א ואומר, לגויים הקב"ה יתן את הקללות כמו שהן כתובות אבל לישראל הקב"ה יהפכם לברכה. ורמז דבר זה בתהלים: "לַעֲשׂוֹת נִקְמָה בַּגּוֹיִם תּוֹכַחַת בְּלֹאֲמִים", "לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט פְּתוּב הָדָר הוּא לְכָל חֲסִידֶיךָ" (תהלים קמט, ז, ט). והיינו שלגויים הקב"ה יעשה נקמה "לַעֲשׂוֹת בָּהֶם מִשְׁפָּט פְּתוּב" להם הקב"ה יתן את הקללות איך שכתוב, אבל "הָדָר" הוא לכל חסידיו, "הָדָר" בארמית זה לשון חזר, דהיינו שלעם ישראל שהם חסידיו של הקב"ה, הקב"ה יחזירם ויהפכם לברכה.

להתענות באהבתך בשם ה' חיד"א

שמחה רק לימוד תורה!

פתח אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וכו' (כח, מז) עבודת ה' בשמחה, איך משיגים שמחה בעולם הזה? מה עושים כדי לעבוד את ה' בשמחה? מסופר על רבי אהרן קוטלר זצ"ל, ששאל פעם את אחד העסקנים שמאוד תמך בבניית הישיבה בלייקוד ובביסוסה, מגדולי אנשי העסקנים ביהדות ארצות הברית ונדבן נכבד מאוד: ומה עם התורה שלך? שמע זאת הגביר והחזיר, הוא תמה מאוד על רבי אהרן ושאל: הלא אני תומך גדול וידוע ששכרו של זבולון היה על התמיכה בתורתו של יששכר, אם כן למה מתכוון רבינו בשאלה, מה עם התורה שלי? השיבו רבי אהרן: שמע נא, לעולם הבא אכן יש לך חלק עצום, הלא אתה מחזיק תורה גדול ואפשר רק לקנאות בחלקך, אבל מה עם העולם הזה? הרי צריך גם קצת עולם הזה.

שוב, הגביר לא הבין את כוונת רבי אהרן, פניו התמהות דרשו הסבר, וראש הישיבה הסביר: בוא לשיביה, שב ולמד אתנו קצת, תהיה לך הנאה של העולם הזה. הרי כל היום אתה רץ ועסוק בעסקיך ובענייני הישיבה, ואינך מניח לעצמך לשמוח קצת, ללא תורה בעולם הזה, מה הנאה יש לך? איזו שמחה היא שמחתך, אתה מפסיד את השמחה מכל רגע של לימוד! הנה לפנינו עצה גדולה כיצד להגיע לעבודת ה' בשמחה, על ידי לימוד התורה.

"פְּקֻדֵי ה' יִשְׂרָאִים, מִשְׁמַחֵי לֵב"

יחי ראובן

הלכה: מנהגי חודש אלול

מנהג חסידים ואנשי מעשה שהולכין לצדיקים להתברך מפיהם בכתיבה וחתימה טובה, יש שנהגו ללמוד תיקוני הזוהר בימי חודש אלול כן כתב הכף החיים, ובברכי יוסף כתב שראה מקצת רבנים שבחודש אלול היו מניחים קצת מסדר לימודם ובמקום זה היו מרבים בתחנונים, יש שנהגו עוד בחודש זה לבדוק התפילין והמזוזות שיהיו כשרות, ויש הנוהגים לצאת ולהשתטח על קיברות צדיקים.

ספר "הרת עולם"

פתגם: מידותיה ומעשים הטובים של האשה חשובים מיופי חיצוני.
ספר "אלף פתגם ופתגם"

חקירה: אושא מילתא בשבת

אסור משום מראית העין שיחשדו שבשבת התחיל לטחון, או שמא יאמרו שמזלזל בקדושת שבת (מנוחת עמי יח-י עמוד 119)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: חובת מזונות

שאלו לרב בישראל: מדוע הבעל חייב לתת מזונות לאשתו, ואין האשה חייבת לתת מזונות לבעלה? השיב הרב: שכן פעם אחת ניסתה האשה, הלא היא חוה אימנו, להאכיל את בעלה, ומאז ועד היום אנו סובלים.
ספר "חד וחלק" חלק ב'

מזל טוב ליום הולדת של בתי מרים בת מלכה
מזל טוב ליום הולדת של בתי תהילה בת מלכה

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, ויקטוריה שושנה בת ג'ויס חנה, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל נסים בן שלוה, פייגא אולגה בת ברנה, רינה בת פיבי, אברהם בן רחמונא. לידה קלה לרינה בת זוהרה אנריאת. זרע של קיימא לחניאל בן מלכה ורות אוריליה שמחה בת מרים. לעילוי נשמת: ג'ינט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה.

יוסף גרמון כולל עקס לע בען
לכל עניני הדף נא לפנות במייל ל:
germon73@hotmail.fr
ניתן למצוא את העלון
www.kollel-aixlesbains.fr